

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Místní poruchy oběhu

Autor materiálu: MUDr. Jaroslava Kubátová

Datum (období) vytvoření: 27. 9. 2013

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Patologie a patologická fyziologie,
3. ročník

Sada: PF1

Tematická oblast: Patologie

Číslo DUM: 12

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 22. 1. 2014

Ověřující učitel: MUDr. Zdeňka Kasková

Třída: ZLY 3

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace, která je určena pro seznámení žáků s místními poruchami oběhu. Materiál může sloužit jako názorná pomůcka doplňující výklad učitele, ale také je vhodná pro domácí přípravu žáků (např. zpřístupněním formou e-learningu). Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Místní poruchy oběhu

MUDr. Jaroslava Kubátová

3. ročník

Otázka: Jsou tzv. MÍSTNÍ poruchy oběhu významné?

Odpověď: ANO

Otázka: PROČ?

Odpověď:

1. Může to být PROJEV celkové nedostatečnosti oběhu.
2. Můžou být PŘÍČINOU celkového selhání oběhu.

Přehled místních poruch oběhu

Odborný název	Český výraz
Trombóza	Srážení krve v oběhu
Embolie	Vmetek
Metastáza	Druhotné ložisko
Ischemie, infarkt	Nedokrvení, ischemická nekróza
Hyperémie	Překrvení
Edém	Otok
Hemoragie	Krvácení

Trombóza

Definice:

= srážení krve v cévách nebo v srdci živého organismu

➔ takto vzniklá sraženina se nazývá
TROMBUS

Srovnej!

CRUOR – krevní sraženina vzniklá po smrti

KOAGULUM – krevní sraženina vzniklá mimo organismus (např. po odběru ve zkumavce)

Rizikové faktory pro vznik trombů

1. Porušení výstelky:

ateroskleróza, záněty žil, zavedení kanyly do cévy, zánět endokardu s poškozením chlopní

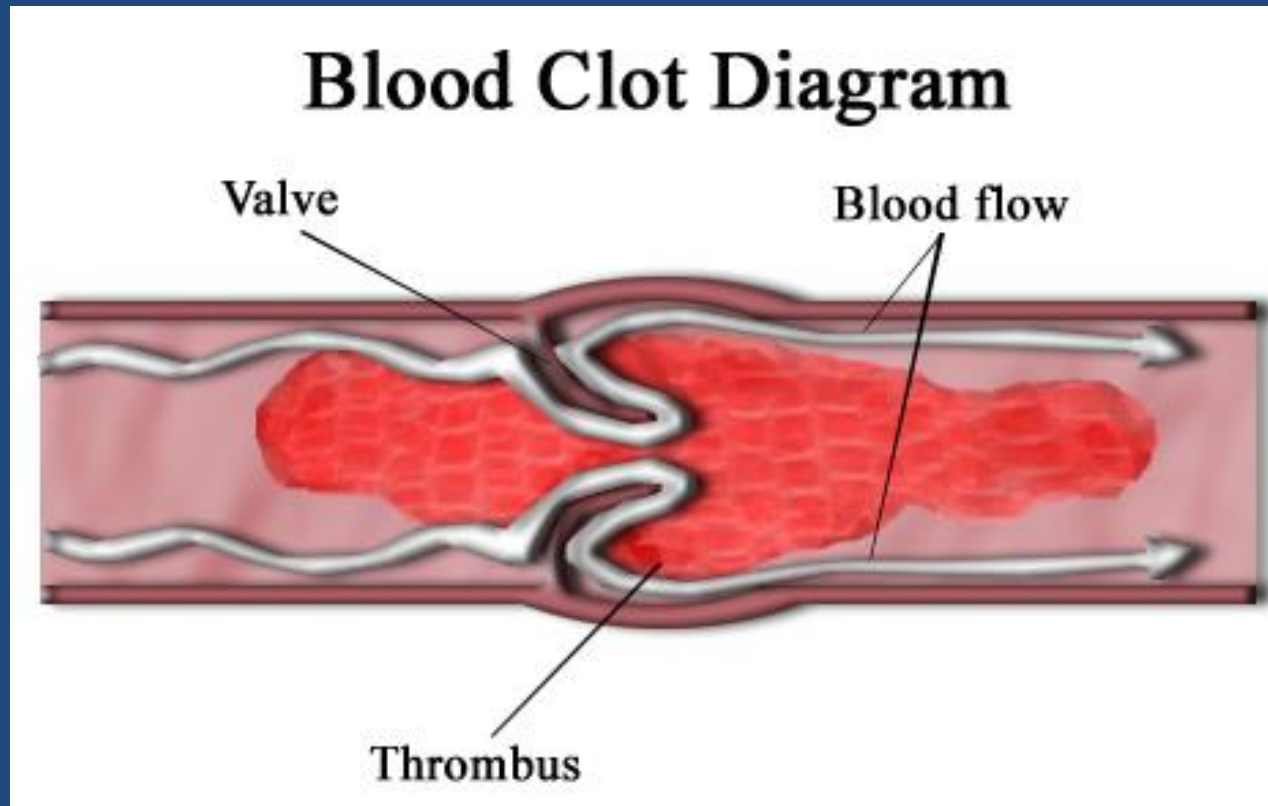
2. Zpomalení toku krve

rozšíření žil na dolních končetinách (varixy), výdut' (aneuryzma) srdce nebo aorty, selhávání srdce, imobilní pacienti

3. Zvýšení srážlivosti krve

vrozený stav (Leidenská mutace aj.), hormonální antikoncepce, těžké infekce a úrazy (vyplaví se tkáňový tromboplastin)

Trombus

Vznik trombu v rozšířené žíle v oblasti žilní chlopně při zpomaleném toku krve

[1]

Hluboká žilní trombóza pravé dolní končetiny

Pravá dolní končetina:

- v hlubokém žilním systému je trombus
- končetina je oteklá (hromadí se žilní krev)
- hrozí plicní embolie

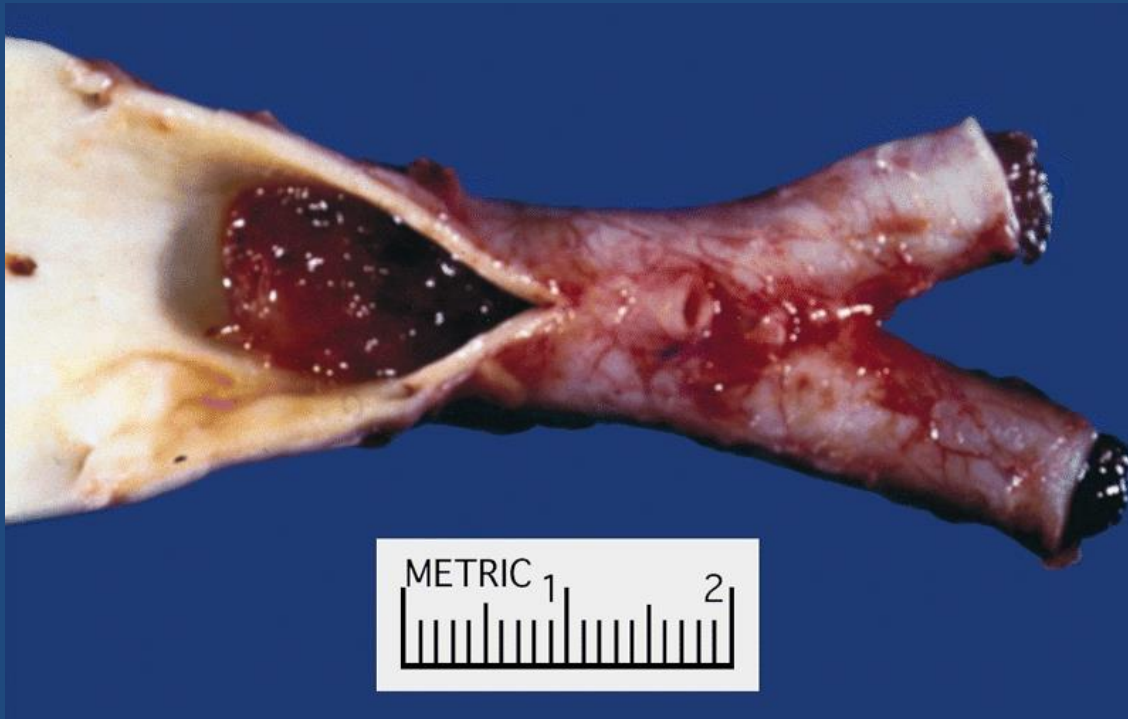
Prevence pooperační trombózy a plicní embolie

- **časná rehabilitace po operaci - brzy vstávat, cvičit s dolními končetinami**
- **bandáž dolních končetin**
  - ➔ **usnadní návrat krve z povrchových žil do hlubokého žilního systému a dále k srdci**
- **antikoagulancia (léky proti srážení krve)**
např. Fraxiparin, Clexan v podkožních injekcích

Embolie (embolizace)

Definice:

= zanesení volného předmětu krevním proudem na místo, kde se zaklíní

Embolus
zaklíněný
v bifurkaci aorty

[3]

Embolie podle typu vmetku

1. Tromboembolie – embolizuje trombus; nejčastější typ
2. Tuková embolie – embolizuje tuk uvolněný při komplikovaných zlomeninách velkých kostí, při zhmoždění podkožního tuku
3. Vzduchová – průnik vzduchu do žil (riziko při operaci v oblasti krku)
4. Embolie plodovou vodou – průnik plodové vody do žil matky
5. Celulární (buněčná) embolie – nádory (zanesení nádorových buněk do plic)

Embolie podle cesty vmetku

1. Periferní typ

cesta: trombus v žilách velkého oběhu, pravé srdce, PLÍCE

2. Centrální typ

cesta: levé srdce + aorta, ORGÁNY kromě plic - mozek, dolní končetiny, ledviny...

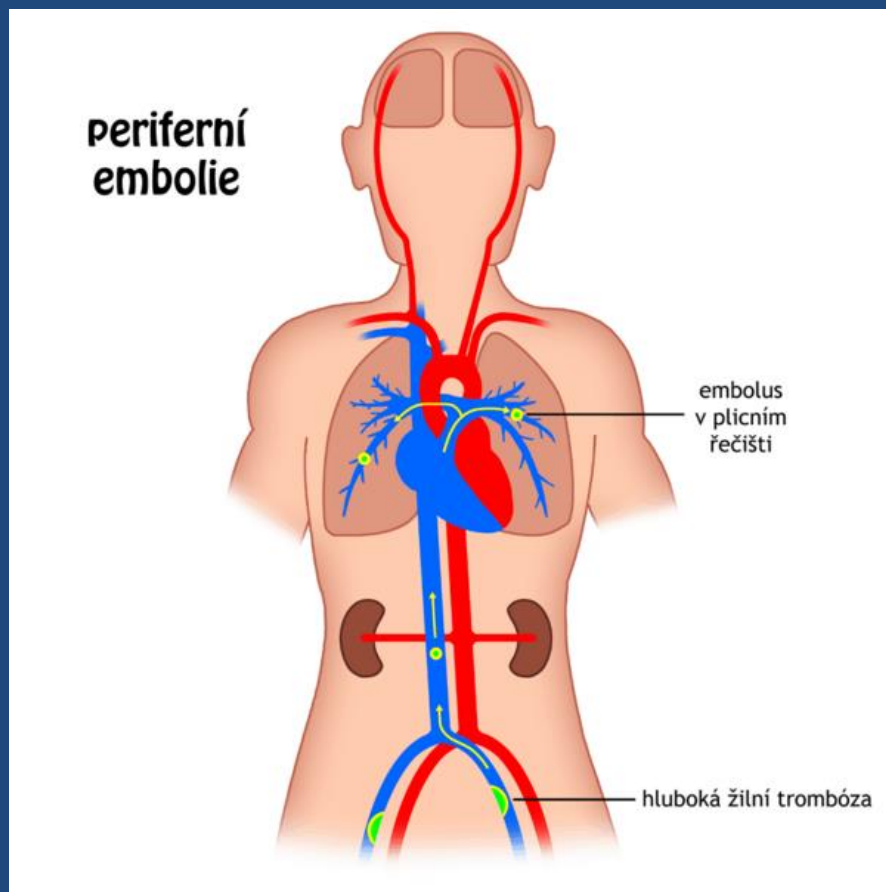
3. Portální typ

cesta: povodí portální žíly, JÁTRA

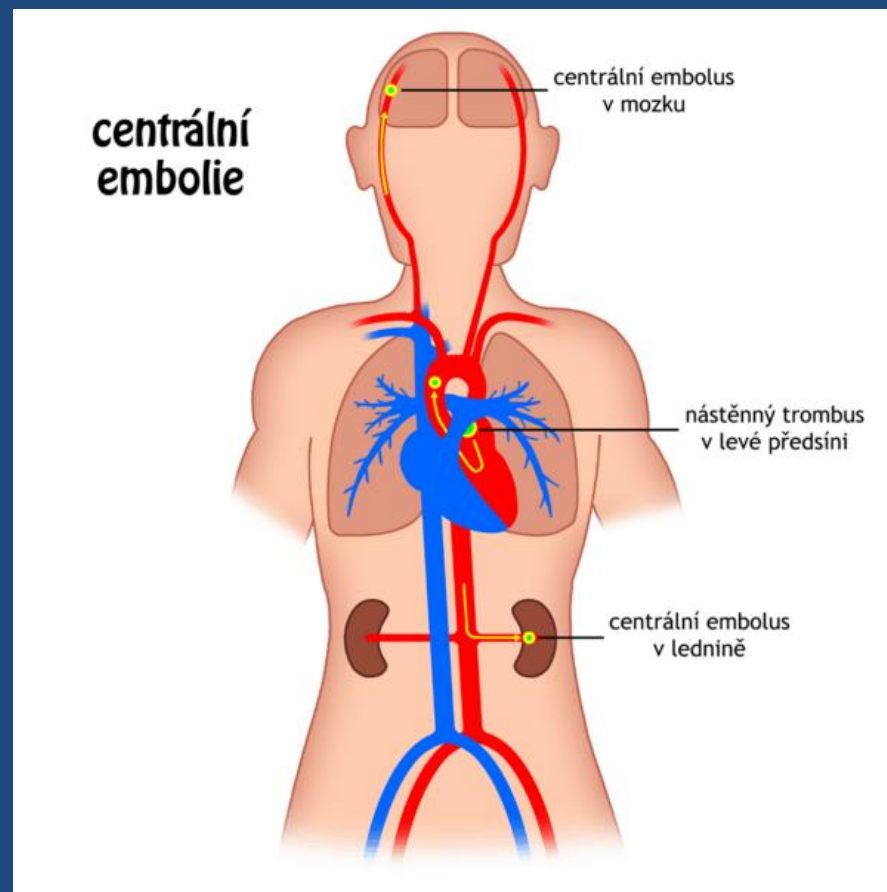
4. Paradoxní typ

cesta: trombus v žilách velkého oběhu, pravá síň, levé srdce, ORGÁNY velkého oběhu

Periferní a centrální embolie

[4]

[5]

Metastázy

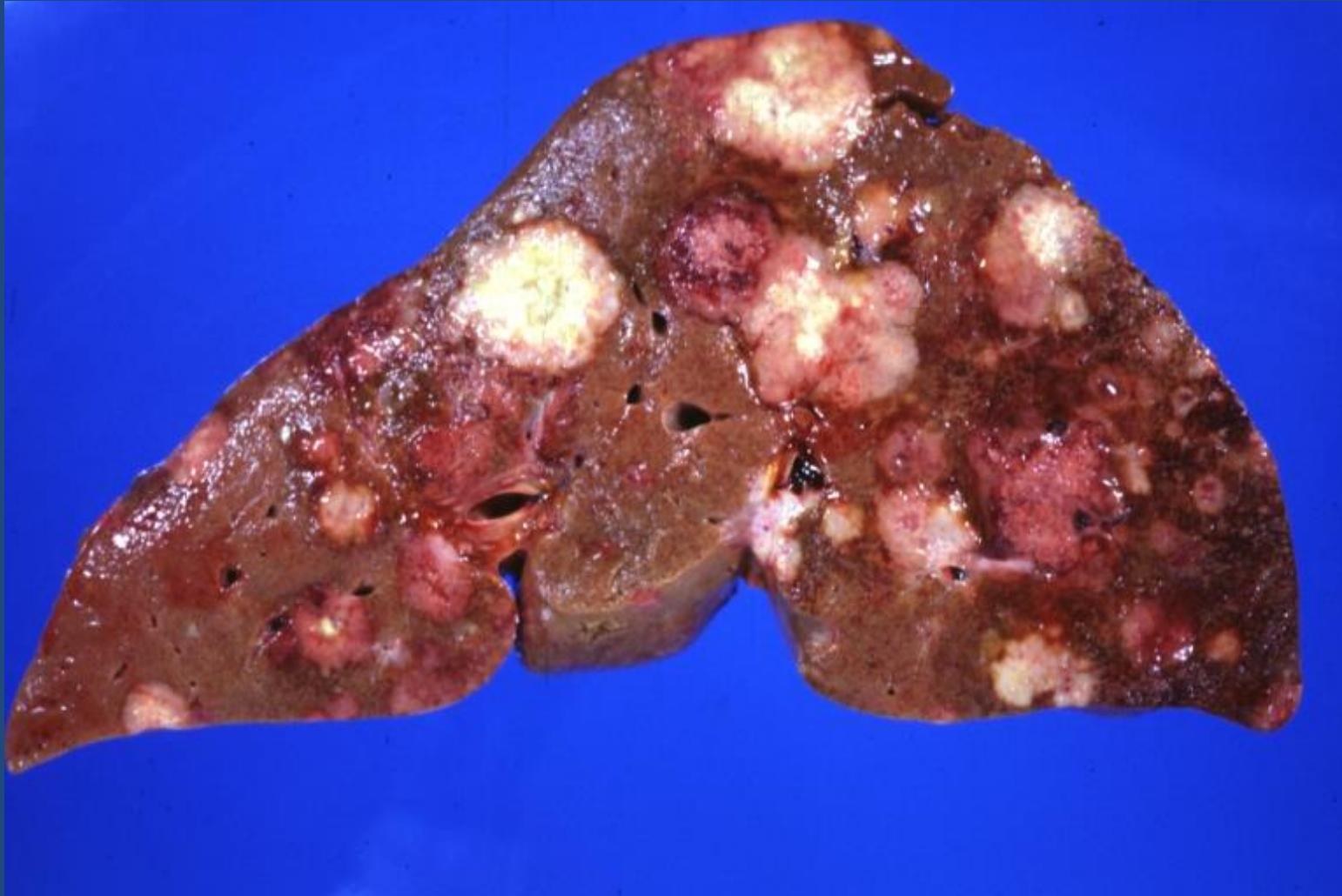
Definice:

= druhotná ložiska (nádoru, zánětu – při sepsi)

3 typy podle způsobu šíření:

1. Hematogenní – krevní cestou do jiných orgánů
2. Lymfogenní – lymfatickou (mízní) cestou do mízních uzlin
3. Porogenní – tělními dutinami a dutými orgány

Metastázy v játrech

[6]

Ischemie

Ischemie = nedokrvení (do tkáně či orgánu přitéká méně krve než normálně)

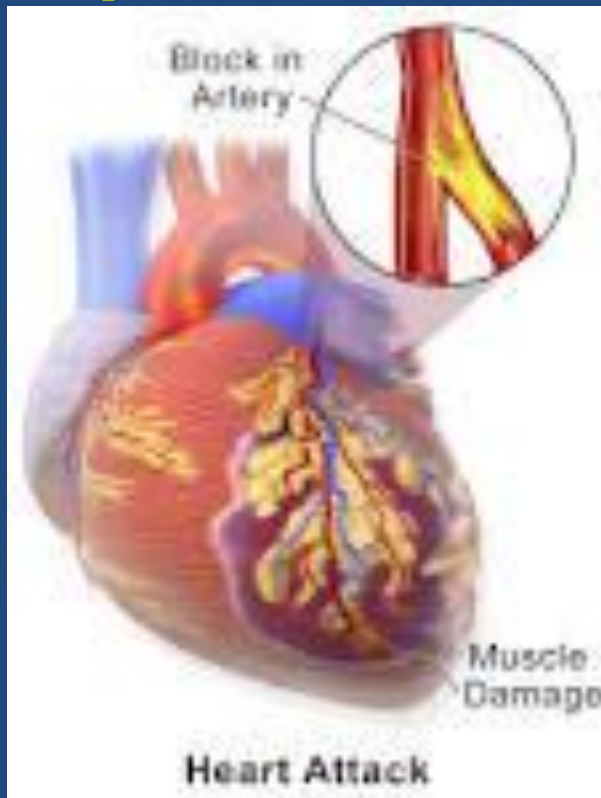
Mechanismus vzniku:

1. Komprese – stlačení tepny zvenku (rostoucí nádor, jizva)
2. Obstrukce – uzavření průsvitu zevnitř (trombus, embolie)
3. Hypotenze – nedokrvení vlivem nízkého krevního tlaku

Infarkt

Infarkt = ischemická nekróza (odumření tkáně)
vznik: úplné uzavření tepny ➡ do tkáně
nepřitéká žádná krev s kyslíkem a živinami

Uzavření tepny
a odpovídající poškození
myokardu
= infarkt myokardu
(na obr.)

[7]

Hyperémie (překrvení)

= cévy jsou naplněny krví více než normálně

3 typy hyperémie:

1. Aktivní (arteriální) – zvýšený přítok okysličené krve (fyzická námaha, horko)
2. Pasivní (venózní) = VENOSTÁZA
překážka v odtoku žilní krve (selhání pravé komory otoky dolních končetin)
3. Peristatická (kapilární) – dilatace (rozšíření) kapilár (zánět)

Edém (otok)

Definice: nahromadění tekutiny v mezibuněčném prostoru nebo v tělních dutinách

Příčiny otoků

1. Zvýšená propustnost cévní stěny – záněty, alergie
2. Lymfatický otok – blokáda lymfatických uzlin zánětem nebo nádorem (metastázou uzliny)
3. Venostatický otok – srdeční selhání, žilní nedostatečnost (varixy žil dolních končetin)
4. Renální otok – nemoci ledvin; při ztrátě bílkovin močí při tzv. nefrotickém syndromu nebo při retenci tekutin u selhání ledvin

Hemoragie (krvácení)

Druhy podle zdroje:

1. Žilní (venózní)
2. Tepenné (arteriální)
3. Vlásačnicové (kapilární)
4. Smíšené

Hemorragie

Hemoragie

Příčiny krvácení:

1. Trauma (per rhexin) – mechanické roztržení stěny cévy (nabodnutí, naříznutí)
2. Porušení cévy patologickým procesem (per diabrosin) – vřed, tuberkulóza, nádor
3. Zvýšená propustnost stěny cévy (per diapedesin) – pronikání erytrocytů cévní stěnou – toxické poškození, zánět

Otázky

Otázky:

1. Jaké jsou rizikové faktory pro vznik trombů?
2. Popište cestu trombu z žil dolních končetin při vzniku plicní embolie.
3. Co je to venostáza?
4. Definujte otok a uveďte jeho možné příčiny.

Seznam použité literatury a pramenů

Použitá literatura:

MAČÁK, J., MAČÁKOVÁ, J. *Patologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN: 80-247-0785-3.

STŘÍTESKÝ, J. *Patologie – Učebnice pro zdravotnické školy a bakalářské studium*. 1. vyd. Olomouc: Epava, 2001. ISBN: 80-86297-06-3.

Seznam použité literatury a pramenů (pokračování)

V prezentaci byly dále použity obrázky z následujících zdrojů:

1. Persian Poet Gal. [cit. 2013-09-25]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Blood_clot_diagram.png.
2. James Heilman. [cit. 2013-09-25]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Deep_vein_thrombosis_of_the_right_leg.jpg.
3. AFIP. [cit. 2013-09-26]. Dostupný volně na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Atrial_myxoma_embolus.jpg.
4. Icewalker. [cit. 2013-09-26]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Embolie_perifern%C3%AD.png.
5. Icewalker. [cit. 2013-09-26]. Dostupný pod licencí Creative Commons na www:
http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Embolie_centra%C1ln%C3%AD.png.
6. AFIP. [cit. 2013-09-27]. Dostupný volně na WWW:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Human_liver_with_metastatic_lesions_from_primary_pancreas_carcinoma_\(2\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Human_liver_with_metastatic_lesions_from_primary_pancreas_carcinoma_(2).jpg).

Seznam použité literatury a pramenů (pokračování)

7. Blausen Medical Communications, Inc. [cit. 2013-09-27]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Blausen_0463_HeartAttack.png.
8. Klaus D.Petr. [cit. 2013-09-27]. Dostupný pod licencí Creative Commons a GNU Free Documentation License na WWW:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oedema.jpg>.
9. Crystl. [cit. 2013-09-27]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bleeding_finger.jpg.